

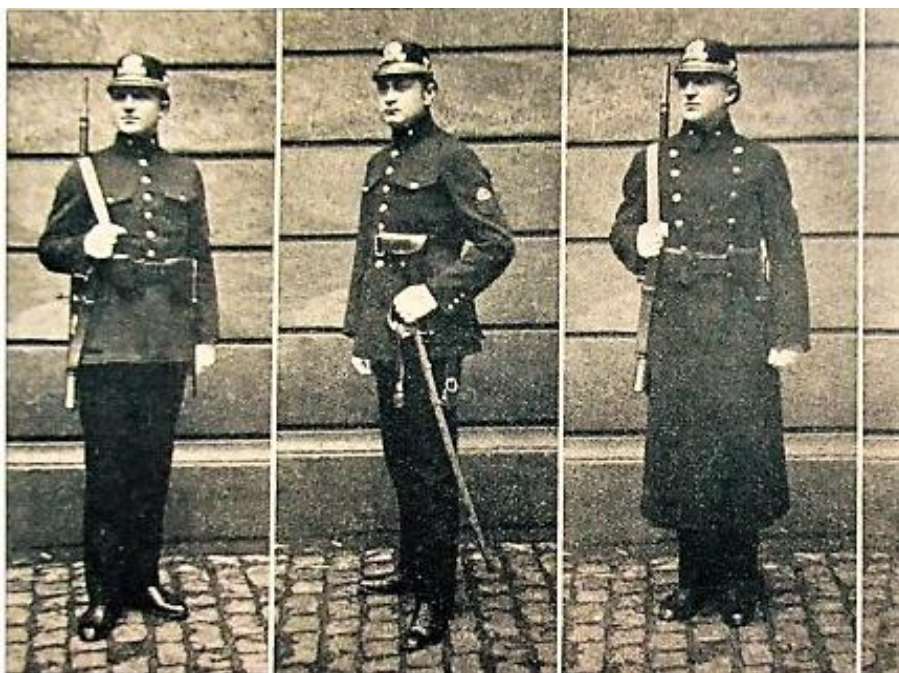
Dopravní stráž

V historii dopravní policie je velmi důležitým mezníkem datum 15. červenec roku 1919. V rozkaze ústředního policejního inspektorátu č. 69 se tehdy psalo:

„Při departmentu II. se zřídí oddělení dopravní policie, jež bude dohlížet na uliční vozbu vůbec, zejména na provoz automobilový. V dorozumění s pány správci okresů bud'ěž sem označeny ony křižovatky ulic, jež pro nadobyčejnou frekvenci jsou zvláště nebezpečny pro chodce a kde by bylo tudíž se postarati o zvláštní dozor...“

Za křižovatku s nadobyčejnou frekvencí se v Praze považovalo zejména místo na dolním konci Václavského náměstí směrem k Můstku.

„Bylo to nevlídného podzimního rána 2. září roku 1919, kdy se tady kolem osmé hodiny ranní kupily přímo davy lidí. Stejně jako dnes zvědaví Pražáci sledovali podivné pohyby a gesta muže stojícího uprostřed. Strážníka, který začal do té doby neviděným černým obuškem dávat znamení povozům, tramvajím, automobilům, ale i chodcům. Prohlíželi si nové strážce veřejného pořádku v helmicích, na tehdejší dobu neobvyklých, připomínajících anglické policisty, kteří měli na levé straně prsou připevněny na černé uniformě štítek s nápisem ‚dopravní stráž‘. Pražané okukovali, kritizovali a vtípkovali.“

Výstroj a výzbroj dopravní stráže v září 1919

„Dopravu řídili především ze svých stanovišť na křižovatkách ukazováním směru. Strážník dával na vědomí každému řidiči zvláště, kterým směrem a kdy má jet. Vztyčení obušku směrem vzhůru znamenalo Stůj! Největší pozornost byla zprvu věnována vozidlům, resp. jejich řidičům, kteří nedodržovali předpisy uličního a jízdního řádu. Jen tresty, nesmlouvavost a energie dopravní stráže byly prostředkem, jímž byli mnozí řidiči vozidel přinuceni, aby dbali pořádku a pokynů stráže.“

Dobové tiskoviny se problematice bezpečí v dopravě také věnovaly: „*Tehdy si mnohý jezdil, ale hlavně každý chodil, jak se mu právě zlíbilo,*“ psalo se v tehdejší časopise. Žurnalisté se nevyhýbali ani humorné formě osvěty:

Blokový způsob oznamování

Primárním úkolem dopravní stráže bylo tedy řízení a dnes bychom řekli i usměrňování dopravy. V praxi se však projevil nečekaně velký počet dopravních přestupků, které mnohdy vyvolávaly značně kolizní situace. Nezbyvalo tedy, než přistoupit k represivním opatřením.

„Blokové řízení, tedy možnost pokutovat hříšníky hned na místě, ještě neexistovalo. Byl však zaveden blokový způsob oznamování. Psalo se dvakrát, jeden lístek dostal úřad a jeden strana. Lístek pro stranu znamenal zároveň předvolánku, se kterou se strana dostavila k úřadu.

Přestupky spáchané řidiči automobilů řešil a trestal dopravní úřad (department II.). Podle policejního oběžníku musel strážník zjištěnému viníkovi předat vyplněnou předvolánku na osmce papíru s určením dne i hodiny, kdy se má řidič dostavit. Některé dny se před dopravním úřadem utvořily delší fronty předvolaných řidičů, z nichž někteří museli být předvedeni. Bylo zřejmé, že tento složitý postup bude nutné nahradit účinnějším způsobem.“

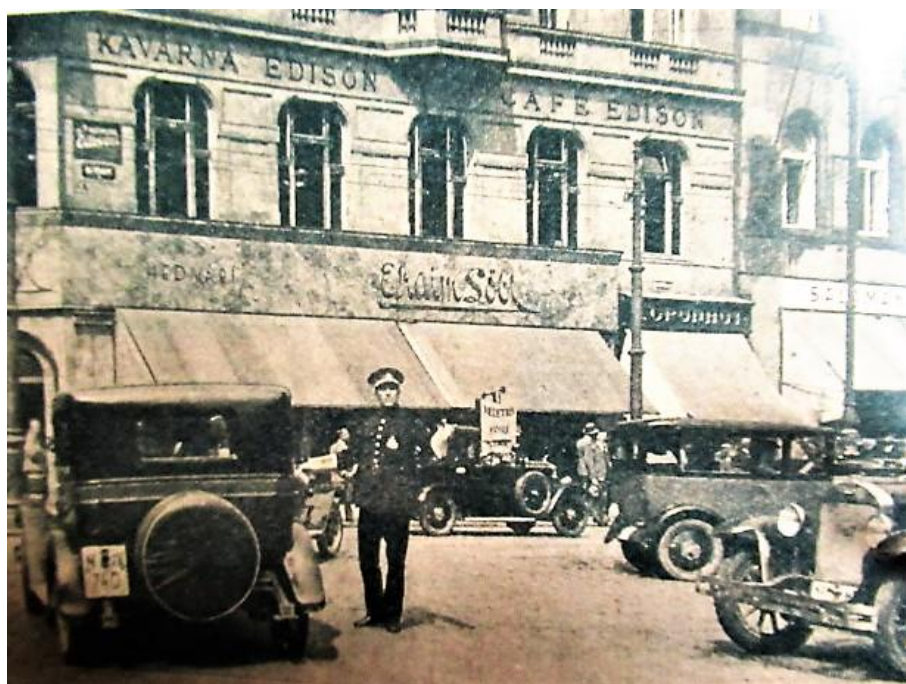
Přestupky chodců, cestujících a měření rychlosti

Pozornost dopravní policie se nutně musela zaměřit i na chodce, především v zájmu jejich bezpečnosti. Zvláštní kategorií tehdy tvořili cestující tramvajovou dopravu, kteří pro zkrácení cesty vyskakovali z jedoucí tramvaje na místech, kde tramvaj nezastavovala. Umožňovaly to otevřené vozy, nikoliv předpisy. Z hlediska dopravního ruchu to byli „účastníci“ opravdu velmi problematictí.

„U oddělení dopravní stráže byl v roce 1920 zorganizován další speciální oddíl, který měl v počtu 12 mužů v civilním oděvu dohlížet na dopravní pořádek, ale i na chůzi chodců, čistotu

ulic a seskakování cestujících z jedoucích vozů elektrické dráhy a měřit rychlost motorových vozidel. Seskakování z tramvaje za jízdy bylo velkou módou, a tak takzvané ‚skákanky‘ (pokuty za tento přestupek) šly neobyčejně na odbyt, což vzbuzovalo všeobecnou nevoli.

Nevalnou oblibu mělo také měření rychlosti. V zájmu plynulého provozu připustilo policejní ředitelství pro motorová vozidla pětaticetkilometrovou rychlost v hodině místo 15 km za hodinu, a přesto se to mnoha řidičům nelíbilo.“

Praha, Příkopy roku 1929

První semafor v Praze

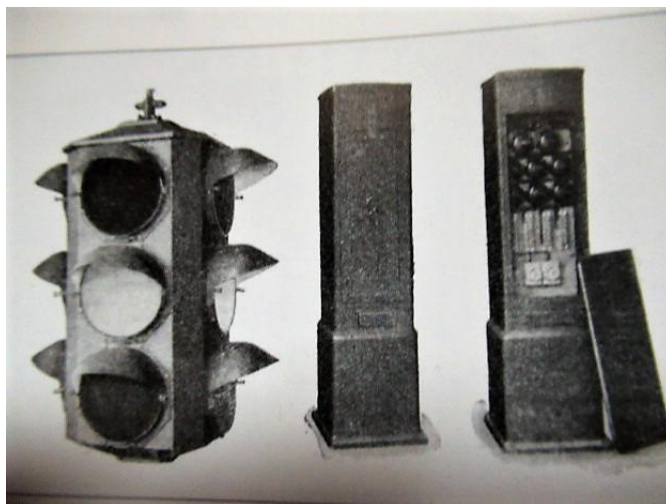
Poněkud individuální způsob řízení dopravy strážníky se postupem času ukázal jako nedostatečný. Zaveden byl i novější „anglický“ způsob, řízení dopravy, střídavé propouštění směrů. Plynulost provozu se částečně zlepšila, ale bylo třeba uvažovat o jiném, efektivnějším řešení.

„Na sklonku roku 1927 byl instalován v Praze na křižovatce u Masarykova nádraží nákladem 37 000 Kč první světelný semafor s ručním přepínáním. V prvních dnech byl provoz na křižovatce v dnešní terminologii přinejmenším na stupni 6. Vozidla stála v celé Hyberské ulici, od Žižkova až k Prašné bráně. Dlážděná a Havlíčkova ulice na tom byly stejně. Byla to opět dopravní stráž, která musela vysvětlovat, jak jezdit, řadit se a stát. Jestliže byla s výchovou řidičů těžká práce, s chodci se pracovalo ještě nesnadněji.

V Praze byly používány signalizační přístroje, jež sestávaly z šedé kovové čtyřhranné skříně, 140 cm vysoké, zavěšené buď na ocelovém laně, napjatém v přiměřené výši přes křižovatku, nebo upevněné na kovový sloup, umístěný ve středu křižovatky. Na každé straně skříně byly tři emailové reflektory se žárovkou krytou barevným sklem.“

Signální lampa

„Proud přivádí se kabelem, který prochází zvláštní spínací skřínkou. V ní umístěn jest celý složitý mechanismus s přepínačem, předhřívacím zařízením, pojistci atd. a pak vypínač, jímž lze celé zařízení vyřaditi z provozu.“

Křižovatka není promenáda!

Dobová reklama na malé auto Jawa 700 využila tehdejší novinky, semaforu, k prezentaci svého výrobku:

Zelená znamená vpřed...

a pokud možno rychle vpřed. Bez otálení. Křižovatka není promenáda. Jednou z mnoha předností dokonalého auta JAWA 700 je jeho akcelerace. Malý pokyn plynovým pedálem a už vyrazí rychle a lehce vpřed. Rychlost auta JAWA 700 je 90 km za hodinu. Spotřeba 7—8 l na 100 km. Spolehlivý přední náhon s diferenciálem a volnoběžkou, šetřící motor, snižující spotřebu pohonných látek, oceníte nejlépe v zatáčkách, které můžete projížděti větší rychlostí, aniž byste se musel obávat smyku. Myslete-li na auto, rozhodněte se pro značku JAWA 700.

JAWA

Zbrojovka Ing. F. Janeček, Praha-Nusle II.

Symfonie adagio a tu presto

Allge-meine Automobil Zeitung, vydávaný ve Vídni, pěl v roce 1931 ódu na strážníka plného porozumění, řídícího dopravu právě u Prašné brány:

„Stojí ve své kazatelně, v černém plášti s temně červeným lemováním a s přilbou z černé plsti se stříbrnými ozdobami. Rozhlíží se, otáčí se, gestikuluje. Ne, není to dopravní strážník, nýbrž dirigent. Vyprošťuje vozidla z dopravy jako kapelník a všechno vpravuje do symfonické směsi správného oběhu. Tu udává adagio a tu presto. Tu tlumí útok vozidel na piano a zase nechává vypuknout forte.“

